

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

6. Cùm in contemplatione &c. In ipso causæ initio non est àquæstionibus
inchoandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

Sicut. Ne Clerici vel Monachi. Si tamen rogatus confecerit instrumentum valebit Bart. in l. Vniuersos. C. de Decur. 5. Si statuto prohibeatur admissio testium ad probationem, valebit nihilominus parte nihil opponente. Bald. in l. certa conditio. T. si certum per. 6. Excommunicato non licet in iudicio stare. c. Intellectus de iudic. & tamen valet iudicium, si nihil opponatur. c. 1. §. si verò de except. in 6. 7. in causâ criminali non est admittendus procurator, illo tamen interveniente valet iudicium, quando aduersa pars non reclamât. Gloss. in c.

1. §. Criminalis de iud. 8. Contra sententiam, quæ transiit in rem iudicatam, exceptiones & probationes non debent admitti, si tamen allatæ fuerint, parte non opponente effectum sortientur. Innoc. in c. Cùm dilecta de refer. Denique pacta, conuenta, & contractus intuitu solius honestatis, vel privatæ utilitatis prohibiti, cùm suam obtinent, donec à Iudice irritentur, ut diximus in part. 2. Summa, nec tollit factum, quod impedit faciendum. l. in ambiguus. T. de reg. iur.

REGVLA VI.

In ipso causæ initio non est à quæstionibus inchoandum.

Quæstiones publica iudicia sunt, inde sumpto nomine, quod in iis reus in iudicium vocatus nocens sit, an innocens constituto iudicio quæritur, ut l. 2. de orig. iur. ubi Pompon. scribit, quæstiones publicas constitutas à Sylla de sicariis, de veneficiis, & parricidiis. Hinc quæstionem ferre est vindicandum facinus iudicibus præbere, & mandare, vel potius ad Senatum referre, ut de vindicando scelere extra ordinem fiat S. C. & in iudicium res deducatur. Bud. in l. 1. ad l. Cornel. de Siscar. Sed nobis quod seruiat, in Rubr. De quæstionibus, quæstio tormentum est, quod res ad scelerum, & sociorum suorum veritatem eruendam adhibetur. l. Item apud. §. quæstionem. T. de iur. l. 1. T. de quæst. l. Inde Neratius T. ad. l.

Aquil. Et juxta hanc intelligentiam Pontifex (Greg. VII.) Variensi Episcopo scribens edicit à quæstionibus non esse iudicium inchoandum. Quod olim ab Imperatorib. quoque constitutum erat. Nam Augustus, Vlpiano teste, non esse à tormentis incipiendum iubet. l. 1. T. de quæstion. Adrianus verò, tunc ad tormenta fervorum veniendum esse rescribit, cùm suspectus est reus, & indicia tam certa, ut sola confessio deesse videatur. l. 2. eod. Eadem aliorum mens est. l. 8. milites eod. Contrarium si fiat, appellationis remedium reo conceditur. c. Non solent 2. q. 6. ubi legimus. Ante sententiam appellari potest, si quæstionem in civili negotio habendam Iudex interlocutus sit: vel in criminali, si contra leges id faciat.

III. Quæstio

II. Quæ enim id ratio suadeat, an quia suspectus est reus? At suspicio vel nulla, vel debilis probatio est. An quia accusatus? æquè boni, ac mali accusantur. Reos sæpè aliena improbitas facit. Et tu in equuleum rapis flagris lacerandum? alienum hoc à Christianâ pietate est. Torqueri reus potest, & subinde debet, sed certo consilio, tempore, & modo. Initio causæ à quæstionibus inchoare Pontifex vetat. Indicia priùs, & argumenta quærenda, discutiendaque. Periculosa alea est, qua super innocentum corio luditur, calamitas humana, si non malitia: quam expendens *S. Aug. l. 19. de civ. Dei c. 6.* Iudicia, inquit, hominum de hominibus qualia putamus esse, quàm misera, quàm dolenda, dum hi judicant, qui conscientias illorum, de quibus judicant, cernere nequeunt. Vnde coguntur tormentis innocentium testium ad alienam causam pertinentem quærere veritatem. Quid quod in sua quisque causa torquetur, & cum quæritur, utrum sit nocens, cruciatur, & innocens luit pro incerto scelere certissimas pœnas, non quòd illud commisisse detegatur, sed quòd non commisisse nescitur: ac per hoc ignorantia Iudicis plerumque est calamitas innocentis: & quod est inolerabilius, magisq; plangendû, cum propterea Iudex torqueat accusatum, ne occidat nescius innocentem, sit per ignorantiam miseriam, ut & tortum & innocentem occidat, qui ne innocentem occideret, torserat. Ita *Augustinus*. Cessabimus à tormentis igitur, quæstiones omittentur? Minimè. Ad hoc officium protrahit Iudicem humana societas,

quam deserere nefas. Leges crudelitatem damnant, modum imperant. Optima est *Iulii clari* præceptio in §. *fin. q. 64. art. 3.* Iudex ante omnia considerare debet, an constet de delicto, postea an tale sit pro quo quis de jure sit tormentis subjiciendus, scilicet, quòd pro eo irrogetur pœna corporalis. Nam ubi non imponitur, nisi pœna pecuniaria, vel alia corporis non afflictiva, non est ad torturam procedendum. Cum enim tortura sit gravis afflictio, non debet major pœna inferri reo non convicto, nec condemnato, quàm esset inferenda ex ipsa condemnatione, ubi de crimine convictus, aut confessus esset.

Debet etiam Iudex advertere, an delictum aliter, quàm per torturam probari possit. Nam regulariter ad torturam deveniri non potest, nisi in subsidium, ubi alia probationes desunt. Ita *Clarus*.

III. Quòd si his neglectis Iudex reum quæstionibus seu tormentis subjecerit, cum de irreparabili præjudicio agatur, constitutus in dolo censetur, ut *Bald in consil. 233. l. 1.* scriptum reliquit, & consequenter litem suam faciet. *l. 3. T. ad l. Iul. repet. l. 2. C. de pœn. Iudic.* Item *l. observare. §. proficisci. 2. q. 25. T. de off. procons.* minimeque juvandum sit ratione officii, in quod contra naturam ipsius deliquit. *argum. l. qui fundum. §. si tutor. T. pro emptore. l. interdum. §. qui tutelam. T. de furt. Marfil. in præc. crim. §. successive n. 1. 2. 3. & seqq.*

Quòd verò *Clarus loc. cit. n. 1.* pronunciat, Iudicem, qui injustè quendam torserit, morte puniendum esse, hodie exolevit: nec timendum mortis suppli-

supplicium, nisi per excessum torturæ animam tortus efflarit. Addit, Neapoli constitutum esse, ut iniquus tortor biennali carcere pœnam luat cum pu-

blicatione tertiæ partis bonorum. V. Zanger. tract. de quæstion & tortur. Tholosan. l. 48. Syntagm. c. 12. n. 25.

REGVLA VII.

Quidquid in Sacra Deo rebus, & Episcopis iniuste agitur pro sacrilegio reputatur, quia Sacra sunt, & à quoquam violari non debent. Steph. 1. ep. 2. tom. 1. Concil.

I. Idem & pluribus Bonifacius Papa in c. Nulli 12. q. 2. Nulli liceat ignorare, omne, quod Domino consecratur, siue fuerit homo, siue animal, siue ager, vel quicquid semel fuerit consecratum, sanctum sanctorum Domino erit, & ad jus pertinebit Sacerdotum, Propter quod inexcusabilis erit, qui à domino, & Ecclesiâ, cui competunt, aufert, vastat, invadit, vel eripit; & usque ad emendationem, Ecclesiâ que satisiactorem ut sacrilegus iudicetur, & si emendare noluerit, excommunicetur. Idem in sequentibus ingeminatur: unde communis Interpretum, & Summarum capitur definitio Sacrilegium rei sacræ violationem esse. S. Thom. 2. 2. q. 99. art. 1. Angel. Armill. Rosell. Silvest. Bonac. Navarr. c. 17. n. 95. & alii.

Res Deo sacrata hinc illa tantum censetur, quæ per publicam consecrationem, vel deputationem Deo addicitur, nec cuiusquam pia promissio, aut votum sufficit. Suar. 1. de Rel. tract. 3. l. 3. c. 2. Less. c. 45. dub. 2.

II. Sacrilegium communi DD. usu in tres species dividitur rei, loci, & per-

sonæ. c. Sicut. c. Quisquis. 17. q. 4. inque singulis iterum diversi gradus repertiuntur, ut cum aliis bene explicat Sily. in V. Sacrilegium. Etenim rem ipsam considerando primo loco occurrunt Sacramenta, inter quæ eminet Eucharistia. Secundò vala consecrata ad suscipiendum Sacramenta, imagines, & reliquæ Sanctorum: tertio pertinentia ad ornatum Ecclesiæ, & Ministrorum ipsius. Qui bona temporalia in sustentationem ministrorum deputata connumerant, improprie loquuntur. Locus, siue Ecclesia, siue Oratorium, aliudve sit cultui divino consecratum violatur quacunque illius læsione, diminutione, corruptione, transmutatione, cæde, tumultu, actibus profanis, & indecentibus: si in eo commercia, nundinæ, iudicia secularia, & consimilia exercentur: si reus inde prohibito modo extrahatur, aut furtum committatur. Personæ, cuiusmodi sunt clerici, religiosi, & moniales, violatione, percussione, foro laico, vectigalium exactione, fornicatione, aliisque luxuriosis actibus, de quibus. V. Filluc. tr. 30. c. 7.

C

Hinc